

Moja odpowiedzialność za życie i misję Kościoła

My responsibility for the life and mission of the Church

Summary

The article explores the essence of the personal responsibility of every believer for the Church in the context of the currently ongoing synodal process. Synodality, as a method of joint consideration and decision-making, emphasizes that the responsibility for building the church community rests with all the baptized, not only the church hierarchy. A key aspect of this process is the priority of listening to Christ over listening to others. The word "synod" means a "common journey" that begins with a personal encounter with Christ and then leads to community with other believers. Pope Francis, inspired by the teachings of the Second Vatican Council, encourages all the faithful, especially young people, to actively participate in the life of the Church. The author, referring to the concept of the triple mission of a Christian, points out that through everyday life and involvement in the life of the community, each of us can fulfill our priestly, prophetic and royal vocation. Each of us, through our actions and decisions, can contribute to making the Church more open to the needs of the modern world and testifying to the love of Christ.

Key words: Church, community, parish, responsibility, synodality, Pope Francis, Second Vatican Council, participation

Pytanie o naszą odpowiedzialność za Kościół to fundamentalne pytanie dla każdego wierzącego. Zbyt często sprowadzamy Kościół do zewnętrznych form: monumentalnych budowli, hierarchii duchownych, zbioru rytuałów i tradycji. Choć są to niewątpliwie istotne elementy naszej wiary, nie oddają one w pełni tego, czym Kościół naprawdę jest. Kościół to przede wszystkim wspólnota wierzących – żywych ludzi złączonych więzią wiary w Jezusa Chrystusa. Na co dzień, w parafii, doświadczamy tej wspólnoty, uczestnicząc w Eucharystii, spotkaniach i czyniąc miłosierdzie. Jezus Chrystus, mówiąc: „Gdzie dwóch albo trzech jest zebranych w imię moje, tam jestem pośród nich” (Mt 18,20), określił istotę wspólnoty. To my, ochrzczeni, tworzymy Ciało Chrystusa na ziemi (por. Rz 12,4-8; 1 Kor 12,27-30; Ef 4,11). Każdy z nas, niezależnie od pełnionej funkcji, ma wpływ na kształt i funkcjonowanie swojej parafii, a przez to – całego Kościoła. A skoro jesteśmy częścią tej wspólnoty, to nieuchronnie jesteśmy za nią odpowiedzialni. Nasza wiara nie może być jedynie prywatną sprawą, ale musi przejawiać się w aktywnym uczestnictwie w życiu wspólnoty. Nasza odpowiedzialność za Kościół to odpowiedzialność za kształtowanie jego oblicza. To my, poprzez nasze czyny i postawy, budujemy Kościół, który jest albo miejscem miłości, przebaczenia i jedności, albo też wspólnotą podzieloną, skłóconą i zamkniętą na innych. Nasza postawa wobec bliźnich, zwłaszcza tych najbardziej potrzebujących, jest świadectwem naszej wiary. Kościół to także miejsce, gdzie możemy doświadczać Bożej obecności i łaski. Pytanie o naszą odpowiedzialność za Kościół to zatem pytanie o sens naszej wiary. Czy jesteśmy jedynie biernymi obserwatorami, czy też aktywnie angażujemy się w budowanie

Królestwa Bożego na ziemi? Współczesny Kościół, pod przewodnictwem papieża Franciszka, stawia coraz większy nacisk na synodalność. To pojęcie, choć brzmi nowocześnie, sięga korzeni chrześcijaństwa i oznacza wspólną drogę wszystkich ochrzczonych, gdzie każdy ma swój głos i bierze odpowiedzialność za wspólnotę. Artykuł zgłębia istotę odpowiedzialności wierzących za Kościół, ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji synodalności. Omówione zostaną podstawy tej odpowiedzialności, jej wyrażenie w życiu parafii oraz rola młodych ludzi w procesie budowania wspólnoty kościelnej.

1. Na ścieżkach synodalności – ku głębszej relacji z Chrystusem i odpowiedzialności za Kościół

Synodalność i odpowiedzialność – dwa pojęcia, które są ze sobą nierozzerwalnie związane i które papież Franciszek postawił w centrum swojego pontyfikatu. To właśnie on zainicjował szeroko zakrojony proces synodalny w Kościele, zachęcając nas wszystkich do aktywnego uczestnictwa w życiu wspólnoty¹. Pierwsze z tych pojęć otwiera przestrzeń dla dialogu i wspólnego działania, drugie zaś przypomina nam o naszych obowiązkach wobec innych członków Kościoła. Synodalność to więcej niż tylko hasło czy idea, to kierunek: „którego Bóg oczekuje od Kościoła trzeciego tysiąclecia”². Jednakże, by ten synodalny dialog był owocny, musimy pamiętać, że w Kościele w pierwszym znaczeniu chodzi zawsze o wspólną drogę człowieka z Chrystusem. Słuchanie innych jest ważne, ale pierwszeństwo zawsze należy się głosowi naszego Pana. To konkretna droga, którą Kościół podąża, by stać się bardziej partycypacyjną wspólnotą. W tym rozdziale chciałbym zgłębić tę relację, pokazując jak synodalność kształtuje odpowiedzialność za wspólnotę i jak wpływa na zaangażowanie w życie Kościoła.

Ale co to znaczy być odpowiedzialnym w kontekście synodalnego Kościoła? Na początku należy wyjaśnić, czym jest odpowiedzialność, a następnie przejść do omówienia synodalności. To nie tylko pojęcie teoretyczne, ale przede wszystkim postawa, która przejawia się w naszych codziennych wyborach. To pojęcie ma długą i złożoną historię³, będąc nieodłącznym elementem naszej ludzkiej egzystencji. To właśnie poprzez doświadczanie jej uświadamiamy sobie swoją podmiotowość i unikalność. Odpowiedzialność nie jest jedynie zewnętrznym nakazem, ale głęboko zakorzenionym w naszej świadomości moralnej. To ona kształtuje naszą tożsamość, definiując, kim jesteśmy i jakie wartości uznajemy za istotne. Odpowiedzialność przybiera różne formy: „przed” jest związana z naszymi przekonaniami, wartościami i autorytetami, które uznajemy za ważne. To właśnie one kształtują nasze sumienie i motywują nas do podejmowania określonych działań. Odpowiedzialność: „za” jest natomiast związana z naszymi zobowiązaniami wobec innych ludzi, świata przyrody i przyszłych pokoleń. To poczucie zobowiązania motywuje nas do troski o dobro wspólne i podejmowania działań na rzecz poprawy świata⁴. Zarówno R. Ingarden, jak i K. Wojtyła

¹ Franciszek, *Homilia wygłoszona na otwarcie synodu o synodalności*, Watykan, 10 października 2021 r.

² Tenże, *Przemówienie wygłoszone podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów*, Watykan, 17 października 2015 r.

³ Por. P. Kmiec, *Odpowiedzialność jako odpowiedź na wartości*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Linguistica Rossica”, 22(2023), s. 165.

⁴ Indywidualna odpowiedzialność zakłada wolność wyboru, świadomość konsekwencji własnych czynów oraz posiadanie kompetencji niezbędnych do ich realizacji. Człowiek jest istotą społeczną, uczestniczącą w różnorodnych wspólnotach, co wiąże się z obowiązkiem odpowiedzialności za ich dobro. W przypadku chrześcijan, przynależność do Kościoła wynika z sakramentu chrztu świętego i stanowi podstawę do uczestnictwa w życiu wspólnoty wiernych. Odpowiedzialność za Kościół wynika z przekonania o własnej tożsamości jako ucznia Chrystusa. Aktywne uczestnictwo w życiu Kościoła, oparte

akcentują, że bez wartości, nie może być mowy o prawdziwej odpowiedzialności. To właśnie świadomość wartości sprawia, że odczuwamy potrzebę działania i podejmowania rozważnych decyzji. Im bardziej uświadamiamy sobie wartość czegoś, tym głębiej przeżywamy za to odpowiedzialność⁵. Z kolei K. Wojtyła wskazuje, że: „(...) człowiek, dlatego bywa odpowiedzialny za swe czyny i dlatego przeżywa odpowiedzialność, ponieważ posiada zdolność odpowiadania wolą na wartości. Zdolność ta zakłada prawdziwość – relację do prawdy, w której zakorzenia się powinnośc jako moc normatywna prawdy”⁶. W kontekście odpowiedzialności za Kościół, niezwykle istotną jest wartość wspólnoty wierzących. Przekonanie o zbawczym charakterze Kościoła oraz jego roli jako wspólnoty opartej na miłości motywuje nas do głębszego włączenia się w jego życie. Choćbyśmy posługiwali się najbardziej wzniosłymi i istotnymi pojęciami, to jeśli nie nadamy im osobistego znaczenia, pozostaną jedynie pustymi słowami. Odpowiedzialność za Kościół nie jest czymś ogólnym, ale zadaniem konkretnego człowieka. Każdy z nas, niezależnie od pełnionej roli, ma swoje unikalne zobowiązanie, której nie może przerzucić na innych. Współczesny świat, z jego naciskiem na indywidualizm, często zapomina o tej głębokiej prawdzie, którą głosił św. Paweł (Rz 12,4-8). Koncepcja Ciała Chrystusa przypomina nam, że jesteśmy częścią większej całości i że nasze działania mają wpływ na innych. To osobiste zobowiązanie kształtuje nasze sumienie i czyni nas niepowtarzalnymi członkami Kościoła. W sumie, odpowiedzialność za Kościół to suma indywidualnych zobowiązań każdego wierzącego⁷.

Kontekst synodalny nadaje nowej jakości zaangażowaniu każdego członka wspólnoty kościelnej. Synodalność to bowiem proces, w którym wszyscy jesteśmy wezwani do wspólnego rozważania, modlitwy i podejmowania decyzji. To w tym właśnie kontekście realizuje się nasza indywidualna i wspólna odpowiedzialność. Aktywne włączanie wszystkich członków wspólnoty w procesy decyzyjne prowadzi do głębokiego przeświadczenia, że każdy ma swój wkład w życie Kościoła i jest współodpowiedzialny za jego dobro. Pojęcie *synodalności*⁸, choć w ostatnich latach zyskało na znaczeniu, nie jest nowym zjawiskiem w historii Kościoła. Pomysł synodalności nie narodził się wraz z papieżem Franciszkiem. Już na samym początku dziejów chrześcijaństwa, jak czytamy w *Dziejach Apostolskich* i *Liście do Galatów*, widzimy znaczenie wspólnoty wierzących w podejmowaniu ważnych decyzji. Kiedy Paweł i Barnaba stanęli przed dylematem obrzezania nowych chrześcijan, zamiast polegać wyłącznie na swoim rozeznaniu duchowym, zwrócili się do Apostołów w Jerozolimie. Dlaczego? Słowa Jezusa są tu kluczowe: „Gdzie bowiem są dwaj albo trzej zebrani w moje imię, tam jestem

na wierności nauce Chrystusa i realizacji przykazań Bożych, prowadzi do rozwoju osobistej duchowości i pogłębienia więzi z wspólnotą wierzących. Dążenie do autentycznej wiary wymaga nie tylko teoretycznej akceptacji dogmatów, ale również ich praktycznego stosowania w codziennym życiu. Świadczenie o wierze poprzez słowa i czyny jest niezbędnym elementem misji Kościoła.

⁵ R. Ingarden, *Książeczka o człowieku*, Kraków 1987, s. 82.

⁶ K. Wojtyła, *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*, w: „Człowiek i moralność”. 4. Źródła i monografie, red. T. Styczeń, W. Chudy, W. Gałkowski, A. Rodziński, A. Szostek, Lublin 1994, s. 212-213; zob. także: J. Wierzejska, *Poczucie odpowiedzialności zawodowej pedagogów*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”. Sectio J, Paedagogia-Psychologia”, XXXIV(2021), nr 4, s. 126.

⁷ Zob. J. Majka, *Chrześcijanin w Kościele*, Wrocław 1979, s. 239-244.

⁸ Międzynarodowa Komisja Teologiczna [dalej: MKT], opracowała obszerny dokument zatytułowany: *Synodalność w życiu i misji Kościoła*. Publikacja ta stanowi fundamentalne źródło wiedzy na temat synodalności, dostarczając szczegółowych wyjaśnień tego pojęcia oraz wskazując na jego biblijne korzenie. Dokument prezentuje również bogatą historię praktyk synodalnych w Kościele, obejmującą zarówno pierwsze, jak i drugie tysiąclecie chrześcijaństwa. Jego wydanie nabrało szczególnego znaczenia w kontekście ogłoszonego przez papieża Franciszka Synodu Biskupów poświęconego synodalności (zob. MKT, *Synodalność w życiu i misji Kościoła*, Watykan 2021).

pośród nich” (Mt 18,20). Wspólnota jest miejscem, gdzie szukamy Boga i odpowiedzi na nasze pytania. Sam termin *synodos* pierwotnie oznaczał „towarzysza podróży”, co doskonale oddaje istotę wspólnego poszukiwania prawdy. Zwołanie tego pierwszego zgromadzenia miało też głębszy cel: zademonstrować jedność Kościoła. Jak mówi Jezus: „Aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno” (J 17,21). Ta jedność w wierze jest świadectwem dla świata i wyraża się w komunii wiernych z Kościołem lokalnym oraz w jedności wszystkich Kościołów lokalnych z Kościołem powszechnym. Jak wskazuje dokument Papieskiej Komisji Teologicznej z 2018 roku, Kościół przez wieki stopniowo oddalał się od pierwotnego modelu wspólnotowego decydowania i współdziałania⁹. Sobór Watykański II, poprzez swoją refleksję nad naturą Kościoła jako Ludu Bożego¹⁰, stanowił przełomowy moment w ponownej afirmacji synodalności¹¹. Papież Franciszek, nawiązując do soborowych nauczania oraz dorobku swoich poprzedników, postawił synodalność w centrum swojej posługi, inicjując proces odnowy Kościoła oparty na dialogu, uczestnictwie i wspólnym rozeznawaniu.

17 października 2015 roku, podczas obchodów 50. rocznicy utworzenia Synodu Biskupów, miał okazję przedstawić swoją wizję. Ojciec Święty podkreśla, że *synodalność* jest fundamentalną cechą Kościoła, wpisaną w jego naturę. To przekonanie znajduje odzwierciedlenie w jego nauczaniu, gdzie synodalność jest przedstawiana jako: „konstytutywny wymiar Kościoła”¹². Zdaniem papieża, synodalność powinna wpływać na każdy aspekt życia i działalności wierzących. Jak podkreśla papież: „to, czego domaga się od nas Pan, w pewnym sensie jest już w całości zawarte w słowie «synod»”¹³. Podobne stanowisko prezentuje Międzynarodowa Komisja Teologiczna, która w swoim dokumencie z 2018 roku wskazuje, że stanowi centralny element odnowy Kościoła zainicjowanej przez Sobór Watykański II¹⁴. Ojciec Święty wielokrotnie podkreślał, że Kościół jest ludem Bożym w drodze, który wspólnie odczytuje znaki czasu i razem odpowiada na wyzwania stawiane przez współczesny świat. To nie jest jedynie nowy termin, ale przede wszystkim nowa jakość relacji we wspólnocie wierzących. W najprostszych słowach, synodalność oznacza wspólne podróżowanie. To jak wędrowka, podczas której wszyscy członkowie Kościoła – papież, biskupi, kapłani i wierni świeccy – razem idą, słuchają się nawzajem i wspólnie podejmują decyzje. Jest to wyraźne odejście od modelu, w którym decyzje zapadały głównie na szczytach hierarchii kościelnej¹⁵. Synodalność, pochodząca od greckiego

⁹ MKT, *Synodalność...*, dz. cyt.

¹⁰ Por. K.P. Ostasz, *Soborowa wizja Kościoła jako ludu Bożego*, https://opoka.org.pl/biblioteka/VM/sobor_k_ludbozy.html, dostęp online: 10.08.2024; Sobór Watykański II, *Lumen gentium* [dalej: LG], 12.

¹¹ Przed Soborem Watykańskim II Kościół był postrzegany głównie jako scentralizowana instytucja, w której najważniejszą rolę odgrywała Kuria Rzymska. To zjawisko nazywamy ultramontanizmem. Zasada: *Roma locuta, causa finita* (Rzym przemówił, sprawa zakończona) odzwierciedlała przekonanie, że decyzje papieża są ostateczne i niepodważalne. Sobór Watykański II wprowadził znaczące zmiany, podkreślając bardziej wspólnotowy charakter Kościoła. Pojęcie *lud Boży*, *Kościóły lokalne*, *inkulturacja* i *ekumenizm* stały się kluczowymi pojęciami w tym nowym ujęciu. Papież Paweł VI, chcąc wzmocnić rolę wspólnoty biskupów, powołał Synod Biskupów, który miał doradzać papieżowi w sprawowaniu jego posługi (por. *Synodalność, nie demokracja. Franciszek nie robi rewolucji, a Niemcy wkroczyli na drogę Lutra*, <https://klubjagiellonski.pl/2021/09/18/synodalnosc-nie-demokracja-franciszek-nie-robi-rewolucji-a-niemcy-wkroczyli-na-droge-lutra/>, dostęp online: 14.08.2024).

¹² Franciszek, *Przemówienie...*, dz. cyt., Watykan, 17 października 2015 r.

¹³ Tamże.

¹⁴ MKT, *Synodalność...*, dz. cyt., s. 11; por. K. Kałuża, „*Udział świeckich w synodalności Kościoła*”. *Rozwój nauczania od Soboru Watykańskiego II do papieża Franciszka*, „Teologia i Moralność”, 17(2022), nr 2(32), s. 32-33.

¹⁵ Franciszek, *Przemówienie...*, dz. cyt., Watykan, 17 października 2015 r. Papież Franciszek chce, żeby Kościół był bardziej otwarty i mniej sztywny. Od kiedy został papieżem, stara się zmienić wiele

słowa *synodos* oznaczającego: „wspólna droga”¹⁶, to sposób bycia i działania Kościoła, który polega na wspólnym rozeznawaniu woli Bożej i współodpowiedzialności wszystkich wiernych za życie wspólnoty kościelnej. T. Jaklewicz w swoich rozważaniach nad synodem zwraca uwagę na pewną istotną kwestię, która często umyka naszej uwadze. Chodzi o to, że podczas tego procesu odnowy Kościoła, łatwo możemy popaść w pułapkę skupiania się na kwestiach organizacyjnych, strukturach czy ludzkich relacjach, zapominając o tym, co jest najważniejsze – o naszej relacji z Chrystusem. Autor podkreśla, że słowo „synod” oznacza „wspólną drogę”, ale to droga, którą przechodzimy przede wszystkim z Chrystusem. Dopiero po tym głębokim osobistym spotkaniu możemy autentycznie kroczyć razem z innymi wierzącymi. T. Jaklewicz przypomina nam, że Eucharystia jest miejscem, gdzie ta relacja z Chrystusem się pogłębia. To podczas Mszy Świętej słuchamy Jego słowa, czerpiemy z Jego łaski i doświadczamy prawdziwej jedności z Nim i z innymi członkami Kościoła¹⁷. P. Sawa w swoim artykule klarownie wyjaśnia, jak Ojciec Święty definiuje synodalność, akcentując potrzebę aktywnego uczestnictwa i odpowiedzialności wiernych¹⁸. Zamiast hierarchicznej struktury, gdzie decyzje podejmuje jedynie wąska grupa osób, synodalność proponuje dialog, słuchanie i wspólne rozważanie. Kluczowe pojęcia synodalności to: *komunia*, *uczestnictwo* i *misja*. *Komunia* podkreśla, że wszyscy wierzący są ze sobą połączeni i tworzą jedną rodzinę. *Uczestnictwo* oznacza, że każdy ma prawo i obowiązek wnieść swój wkład w życie Kościoła. *Misja* natomiast przypomina, że celem Kościoła jest głoszenie Ewangelii i niesienie pomocy potrzebującym¹⁹. Proces synodalny zaczyna się od słuchania²⁰. Kościół zachęca wszystkich wierzących, aby dzielili się swoimi doświadczeniami, przemyśleniami i sugestiami. Następnie, wspólnie rozważane są zebrane informacje, aby wypracować wspólne stanowisko. Decyzje podejmowane są w duchu synodalności, czyli włączając wszystkich zainteresowanych i szukając rozwiązań, które są dobre dla całej wspólnoty. Ten zabieg nie oznacza rezygnacji z hierarchii, ale jej uzupełnienie. Biskupi nadal pełnią ważną rolę przewodników duchowych i strażników nauki Kościoła. Jednakże, podejmując decyzje, biorą pod uwagę głos wiernych i dążą do tego, aby wszyscy czuli się współodpowiedzialni za życie Kościoła. Synodalność sprzyja pogłębieniu wiary, wzmocnieniu poczucia wspólnoty i zwiększeniu zaangażowania. Pozwala również lepiej dostosować działalność Kościoła do współczesnych wyzwań i potrzeb ludzi²¹.

rzeczy, które jego zdaniem nie są dobre. Chociaż nie wszyscy zgadzają się z jego metodami, to wszyscy wiedzą, że chce walczyć z tym, co nazywa się *klerikalizmem*, czyli z tym, że księża i biskupi są często odcięci od zwykłych ludzi. Dzięki tym zmianom Kościół ma być bardziej jednolity, a księża mają częściej spotykać się z wiernymi i pomagać im.

¹⁶ S. Zygmunt, *Synodalność jako powrót do korzeni chrześcijaństwa i narzędzie budowania Królestwa Bożego*, „Warszawskie Studia Teologiczne”, XXXIII (2020), nr 2, s. 118-130.

¹⁷ Por. T. Jaklewicz, *Wspólna droga, ale z kim?*, <https://opoka.org.pl/biblioteka/P/PR/Jaklewicz/wspolna-droga-ale-z-kim>, dostęp online: 14.08.2024; MKT, *Synodalność...*, dz. cyt., s. 53-55.

¹⁸ Zob. P. Sawa, *Synodalność Kościoła w ujęciu papieża Franciszka*, „Teologia w Polsce”, 17(2023), nr 2, s. 191.

¹⁹ Więcej na temat kluczowych pojęć synodalności – komunii, uczestnictwa i misji – można znaleźć w licznych publikacjach, zob. m.in. M. Kozyra, *Synodalność we wspólnotach parafialnych w nauczaniu papieża Franciszka*, „Zeszyty Formacji Katechetów”, 92(2024), nr 4, s. 25-46.

²⁰ Por. Franciszek, *Przemówienie wygłoszone do wiernych diecezji rzymskiej*, Watykan, 18 września 2021 r.

²¹ Zob. P. Sawa, *Synodalność...*, dz. cyt., s. 191. Wypowiedzi kardynała G.L. Müllera na temat synodu o synodalności zasługują na szczególną uwagę. Jako były prefekt Kongregacji Nauki Wiary, kardynał Müller wnosi do dyskusji bogate doświadczenie i cenną perspektywę. Synod o Synodalności, zainicjowany przez papieża Franciszka, stanowi proces głębokiej refleksji i owocnej wymiany zdań nad przyszłością Kościoła. Choć Synod nie posiada władzy doktrynalnej, jego wnioski mogą mieć znaczący wpływ na kształtowanie życia wspólnoty wierzących: „nawet jeśli papież przyznał niektórym

Synodalność to zaproszenie do wspólnej wędrówki, ale wędrówka ta rozpoczyna się w naszym sercu. Każdy z nas jest powołany do osobistego spotkania z Chrystusem, by następnie, wzbogacony tą relacją, współtworzyć synodalny Kościół – który słucha, dialoguje i kroczy razem.

2. Osobista odpowiedzialność za Kościół w świetle synodalności i nauczania papieża Franciszka

Współczesny Kościół katolicki stoi przed wieloma wyzwaniami, które wymagają od jego członków głębokiego zaangażowania. Synodalność jako droga wspólnego podążania, oraz nauczanie papieża Franciszka, kładą szczególnie nacisk na osobistą odpowiedzialność każdego wiernego za wspólnotę Kościoła, a Synod Biskupów poświęcony synodalności jeszcze bardziej uwypuklił tę kwestię. W tym rozdziale przyjrzymy się, jak te dwa kluczowe elementy kształtują nasze rozumienie roli jednostki w Kościele.

„Nigdy bowiem nie może zabraknąć w Kościele apostołstwa świeckich, wypływającego z samego ich chrześcijańskiego powołania”²². Każdy z nas, ochrzczony i umocniony Duchem Świętym, jest powołany do pełnienia w Kościele funkcji: kapłańskiej, proroczej i królewskiej. Kościół synodalny to proces, który zaprasza wszystkich wiernych do aktywnego uczestnictwa w życiu Kościoła. To odejście od tradycyjnego modelu, gdzie decyzje podejmowała głównie hierarchia kościelna. Teraz każdy głos ma znaczenie, a wierni są nie tylko słuchaczami, ale pełnoprawnymi uczestnikami dialogu. To powrót do źródeł chrześcijaństwa, gdzie decyzje podejmowane były w duchu wspólnoty²³. G.L. Müller podkreśla, że synodalność nie sprowadza się do mechanicznego liczenia głosów. To proces głębokiego rozeznania duchowego, w którym każdy głos, nawet ten mniejszościowy, jest uważnie wysłuchiwany i brany pod uwagę. To właśnie ta perspektywa odróżnia synodalność od demokracji, gdzie często dominuje logika większości²⁴. Sakrament chrztu wprowadza nas w głębię tajemnicy Chrystusa, udzielając nam udziału w Jego trójwymiarowej misji: kapłańskiej, prorockiej i królewskiej. Ta wielowymiarowa tożsamość chrześcijańska stanowi zarówno źródło przywilejów, jak i zobowiązań wobec wspólnoty Kościoła. Misja kapłańska w ujęciu współczesnym to nie tylko uczestnictwo w ofierze eucharystycznej, ale przede wszystkim przekształcanie codzienności w ciągłą ofiarę duchową. Każda czynność, relacja, doświadczenie – zarówno pozytywne, jak i negatywne – może stać się materiałem do uświęcenia, pod warunkiem że zostanie złożone w ofierze na ołtarzu serca. Eucharystia jako sakrament jedności, integruje te rozproszone ofiary, umożliwiając wierzącemu uczestniczenie w ofierze Chrystusa i przemianę własnego

świeckim „prawo głosu” na synodzie o synodalności, to ani oni, ani biskupi nie będą tam głosować w sprawach wiary”. Istotą synodalności jest wspólne rozeznawanie woli Bożej. Oznacza to, że każdy członek Kościoła – papież, biskupi, kapłani, osoby konsekrowane i świeccy – ma swój głos w dyskusji. Ważne jest jednak, aby pamiętać, że Synod nie jest demokratycznym procesem. Ostateczną władzę w kwestiach doktrynalnych zawsze posiada papież, który może odrzucić propozycje sprzeczne z nauczaniem Kościoła: „papież jest niezmienną zasadą i fundamentem jedności Kościoła w objawionej wierze oraz komunii biskupów i wszystkich wiernych”. Głównym celem synodu jest pogłębienie zrozumienia wiary oraz lepsze dostosowanie Kościoła do wyzwań współczesnego świata. Nie chodzi jednak o dostosowywanie nauczania do ideologii świeckich, ale raczej o otwarcie się Kościoła na dialog, budowanie przyjaznej atmosfery i zapewnienie większej inkluzywności (por. G.L. Müller, *Sens synodalności*, „Niedziela». Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo, misja”, dodatek bezpłatny, 17 września 2023 r., s. 13).

²² Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem* [dalej: AA], 1.

²³ Por. MKT, *Synodalność...*, dz. cyt., s.17-47.

²⁴ Zob. przypis 21 niniejszej publikacji.

życia. Misja prorocka w dobie pluralizmu i relatywizmu nabiera nowego znaczenia. Chrześcijanin powołany jest do bycia: „znakiem sprzeciwu” wobec panujących trendów, głosząc prawdę Ewangelii w sposób autentyczny i przekonujący²⁵. To zadanie wymaga nie tylko wiedzy teologicznej, ale także głębokiego życia duchowego i zdolności do dialogu z innymi. Prorok współczesny to przede wszystkim świadek, który swoim życiem pokazuje moc przemieniającej miłości Bożej. Misja królewska w kontekście współczesnym wiąże się z odpowiedzialnością za kształtowanie świata zgodnie z wartościami ewangelicznymi. Chrześcijanin jako dziedzic królestwa Bożego jest powołany do aktywnego kształtowania życia społecznego i politycznego, dążąc do budowania sprawiedliwego i solidarnego społeczeństwa. Świadomość własnej godności i wartości, wynikająca z przyjęcia chrztu, zobowiązuje do służby innym, zwłaszcza tym najbardziej potrzebującym²⁶. Współczesny świat stawia nowe wyzwania przed Kościołem, wymagając od wierzących kreatywności i otwartości na nowe formy ewangelizacji. Sobór Watykański II przypomina, że: „Świeccy, jako uczestnicy funkcji Chrystusa Kapłana, Proroka i Króla, mają czynny udział w życiu i działalności Kościoła” (zob. AA 10). Bycie chrześcijaninem to nie tylko przynależność do pewnej grupy, ale przede wszystkim powołanie do działania. Każdy z nas jest powołany do tego, by być świadkiem Chrystusa w świecie.

Sobór Watykański II, zwłaszcza poprzez konstytucje *Lumen gentium* i *Gaudium et spes*, dokonał istotnej transformacji postrzegania Kościoła w świadomości wiernych. Tradycyjny podział na Kościół nauczający i słuchający, czy też na Kościół czynny i bierny, został przełamany na rzecz nowego paradygmatu, zgodnie z którym Kościół jest przede wszystkim wspólnotą wierzących, w której każdy członek współuczestniczy w jego misji. Papież Franciszek, podkreślając znaczenie *sensus fidei* (zmysłu wiary), wskazuje, że ten dar Ducha Świętego nie ogranicza się jedynie do magisterium. Jak mówił papież: „*Sensus fidei* (zmysł wiary) nie pozwala na sztywne oddzielenie *Ecclesia docens* (Kościoła nauczającego) od *Ecclesia discens* (Kościoła nauczanego), bowiem także owczarnia «ma nosa», co pozwala jej rozeznaczyć nowe drogi, jakie Pan otwiera przed Kościołem”²⁷. To potwierdza, że każdy wierzący, dzięki darowi Ducha Świętego,

²⁵ Abp M. Jędraszewski w swojej homilii w kościele Matki Bożej Pocieszenia w Krakowie podkreślił, że chrześcijanin był i jest znakiem sprzeciwu dla świata, ponieważ łączy swój los z życiem Chrystusa, swego jedynego i najwyższego Mistrza i Pana, gotów cierpieć i oddawać życie dla innego. Arcybiskup zaznaczył, że chrześcijańska miłość musi się objawiać konkretnymi uczynkami i być oparta na prawdzie zawartej w Ewangelii (zob. Biuro Prasowe Archidiecezji Krakowskiej, *Abp Marek Jędraszewski: chrześcijanin jest znakiem sprzeciwu dla świata*, <https://diecezja.pl/aktualnosci/abp-marek-jedraszewski-chrzeszczjanin-jest-znakiem-sprzeciwu-dla-swiatea/>, dostęp online: 16.08.2024).

²⁶ „Godność każdego człowieka oraz powołanie, które odpowiada tej godności, swą ostateczną miarę znajduje w zjednoczeniu z Bogiem. (...) Każdy bowiem człowiek, mężczyzna czy niewiasta, stworzony na obraz i podobieństwo Boga, nie może spełnić się poza wymiarem tego obrazu i podobieństwa” (Jan Paweł II, *Mulieris dignitatem*, 5). Jako istoty stworzone na obraz i podobieństwo Boga, zostaliśmy obdarowani niezwykłym przywilejem – możliwością przyjaźni z naszym Stwórcą. Chrzest, jako sakrament włączenia do Kościoła, otwiera przed nami drzwi do świata Bożej łaski i stawia nas na początku drogi do świętości. To właśnie dążenie do świętości jest naszym pierwszym i najważniejszym powołaniem, niezależnie od okoliczności życia. Bóg powołał każdego z nas do realizacji konkretnego planu, który wpisuje się w większą całość – życie Kościoła. Bez względu na to, czy jesteśmy mężczyzną, kobietą, singlem, małżonkiem, czy też powołanym do życia konsekrowanego, wszyscy jesteśmy wezwani do odkrywania swojej unikalnej roli w Bożym planie zbawienia. To właśnie w codziennych wyborach, w relacjach z innymi ludźmi oraz w poszukiwaniu naszej tożsamości duchowej realizujemy swoje powołanie. Nasza droga do świętości jest indywidualna i niepowtarzalna, jak każdy z nas. Ważne jest, abyśmy w ciszy i modlitwie rozeznawali wolę Bożą dla naszego życia. To właśnie w tym rozeznaniu odkrywamy swoje miejsce w Kościele i konkretne zadania, które Bóg nam powierza.

²⁷ Franciszek, *Przemówienie wygłoszone do Rady Episkopatuś Ameryki Łacińskiej (CELAM)*, Rio de Janeiro, 28 lipca 2013 r.; tenże, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z duchowieństwem, osobami życia konsekrowanego i członkami rad duszpasterskich*, Asyż, 4 października 2013 r.

jest zdolny do głębokiego zrozumienia wiary i czynnego uczestnictwa w życiu Kościoła. Formuła: „Kościół to my” wyraża tę nową wizję wspólnoty jako Ludu Bożego, w którym każdy chrześcijanin, niezależnie od pełnionej funkcji, odpowiada za jego życie i rozwój. To przesunięcie akcentu z instytucjonalnego aspektu Kościoła²⁸ na jego wymiar osobisty i wspólnotowy stanowiło przełomowe odkrycie Soboru, które do dziś inspiruje refleksję teologiczną i pastoralną. Papież Franciszek, idąc w ślad za tymi naukami, w swoim nauczaniu często zaznacza, że: „droga synodalności jest właśnie tą drogą, której Bóg oczekuje od Kościoła trzeciego tysiąclecia”²⁹. Synodalność, rozumiana jako wspólne podążanie drogą, na której wszyscy członkowie Kościoła uczestniczą w jego misji, jest kontynuacją i rozwinieniem wizji Soboru Watykańskiego II. Kościół to nie klub elitarny, ale rodzina, w której każdy ma swoje miejsce. Sobór uczy nas, że wszyscy chrześcijanie, bez względu na to, kim są, mają swój udział w misji Jezusa. Każdy z nas jest powołany do tego, by nieść światu Jego miłość i nadzieję. To trochę jak w rodzinie – każdy ma inne zadania, ale wszyscy razem tworzą jedną całość (zob. LG 9-17; 30-38). Nie wszyscy wierzący mają identyczne powołanie. To zróżnicowanie odzwierciedla naukę św. Pawła o Kościele jako Ciele Chrystusa, złożonym z wielu członków o różnych funkcjach (zob. Rz 12,4-5; 1 Kor 3,9.16-17; Ef 4,11-13). Zróżnicowanie darów i powołań przekłada się na różnorodne formy zaangażowania w budowanie Kościoła i lepszego świata. Mówi się, że są powołania do różnych zawodów: lekarza, pielęgniarki, nauczyciela, mechanika lub innych. Praca, którą wykonujemy, jest często naszym powołaniem. Podobnie jak w życiu zawodowym, gdzie każdy z nas ma swoje unikalne umiejętności i zadania, tak samo w życiu duchowym otrzymujemy różnorodne charyzmaty, które mają na celu budowanie wspólnoty Kościoła. Charyzmaty to dary Ducha Świętego, które każdy z nas otrzymuje w różnym stopniu. Niezależnie od tego, czy jesteśmy lekarzami, nauczycielami, czy też wykonujemy inne zawody, wszyscy jesteśmy powołani do świętości i do służby innym. Nasze talenty, umiejętności i pasje są narzędziami, które możemy wykorzystać, aby służyć Bogu i bliźnim³⁰. Obserwując życie ludzi, dostrzegamy przeogromną różnorodność charyzmatów – darów, talentów, uzdolnień. Jedni mają dar przemawiania do tłumów, inni z kolei potrafią wysłuchać w ciszy. Jedni są uzdolnieni artystycznie, drudzy mają talent do organizowania. Ta różnorodność jest bogactwem Kościoła i sprawia, że każdy z nas jest niepowtarzalny³¹.

Wbrew powszechnemu przekonaniu, świeccy nie są drugorzędną grupą w Kościele. Ich podstawa tożsamości to chrzest święty, który czyni ich pełnoprawnymi członkami wspólnoty wierzących. Choć podział na duchowieństwo i laikat istnieje, to właśnie wspólny chrzest jest tym, co nas wszystkich łączy. Sobór Watykański II już podkreślał tę równość (LG 32; AA 2), a papież Franciszek rozwija tę ideę jeszcze bardziej. Biskup Rzymu w swojej adhortacji apostołskiej *Evangelii gaudium* podkreśla, że synodalność zachęca wszystkich wierzących do współdziałania i aktywnego uczestnictwa w życiu Kościoła. To oznacza,

²⁸ Por. K. Kałuża, *Udział świeckich...*, dz. cyt., s. 23-45.

²⁹ Franciszek, *Przemówienie...*, dz. cyt., Watykan, 17 października 2015 r.

³⁰ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, 799-801.

³¹ „Duch Święty, który powierza Kościołowi-Komunii różne posługi równocześnie ubogaca go w szczególne dary i zdolności, które nazywamy charyzmatami. (...) Charyzmaty, czy to nadzwyczajne, czy też proste i pokorne, dzięki Duchowi Świętemu, który w nich jest, działają zawsze, pośrednio lub bezpośrednio, dla dobra Kościoła, wnosząc – zgodnie ze swym przeznaczeniem – wkład w budowanie, w powiększanie ludzkiego dobra i w zaspokajanie potrzeb świata” (Jan Paweł II, *Christifideles laici* [dalej: ChL], 24).

że świeccy nie powinni być jedynie biernymi obserwatorami, ale zaangażowanymi uczestnikami misji Kościoła³². Kardynał S. Ryłko dodaje, że w żadnej wspólnocie wierzących nie ma miejsca dla tych, którzy jedynie przyglądają się działalności Kościoła z boku³³. Papież Franciszek, używając obrazowego określenia: „chrześcijanie balkonowi”, opisuje tych, którzy utrzymują dystans wobec życia Kościoła, obserwując je z wygodnej pozycji, podobnie jak z balkonu. Taki postawa jest sprzeczna z duchem Ewangelii, który wzywa nas do aktywnego świadectwa wiary³⁴.

3. Parafia – miejsce osobistego zaangażowania w życie Kościoła

Po dotknięciu fundamentalnych wymiarów osobistej odpowiedzialności za Kościół w kontekście synodalności, naturalną kolejną rzeczą staje się zagłębienie w konkretne miejsce naszej wiary – parafię. To właśnie w niej doświadczamy Kościoła w najbardziej namacalny sposób. To właśnie w lokalnych wspólnotach parafialnych możemy najbardziej bezpośrednio przełożyć tę świadomość na konkretne działania. Nawet najmniejsze gesty czy inicjatywy mogą wywołać lawinę zmian w życiu parafii. Młodzi ludzie, stając w obliczu licznych wyzwań współczesnego świata, poszukują autentycznych wartości i miejsc, gdzie mogą je odnaleźć. Parafia może być takim miejscem, oferując młodzieży nie tylko duchowe wsparcie, ale także możliwość rozwoju osobistego i społecznego.

Parafia, jak podkreślają dokumenty kościelne, jest nie tylko jednostką organizacyjną, ale przede wszystkim wspólnotą wiernych zjednoczoną wokół Eucharystii. Jej teologiczny charakter wynika z bezpośredniego powiązania z Kościołem powszechnym, a szczególnie z biskupem diecezjalnym. Jan Paweł II, nawiązując do nauczania Soboru Watykańskiego II, porównuje parafię do rodziny Bożej, gdzie wierni doświadczają bliskości Chrystusa i wzajemnej miłości. To właśnie w nich wierni są najbardziej widzialnym wyrazem Kościoła³⁵ (por. ChL 26). Jedność parafii z diecezją jest nie tylko formalnym wymogiem, ale wynika z samej natury Kościoła. Biskup, jako pierwszy duszpasterz diecezji, pełni kluczową rolę w jej życiu. Kapłani, jako jego współpracownicy, pomagają wiernym pogłębiać wiarę i uczestniczyć w życiu Kościoła (zob. LG 28). Parafia, choć ma swoją autonomię, jest integralną częścią Kościoła diecezjalnego. To właśnie dzięki tej więzi wierni mogą doświadczać pełni życia chrześcijańskiego i uczestniczyć w misji ewangelizacyjnej Kościoła. Zaznaczając wagę wspólnoty parafialnej, Sobór stwierdził, że: „Parafia dostarcza wyraźnego przykładu wspólnotowego apostołstwa, gromadząc w jedno wszelką, występującą w niej różnorodną aktywność ludzką i wszczepiając ją w powszechność Kościoła” (zob. AA 10). Ten opis jest świadectwem działania Ducha Świętego, który sprawia, że różnorodne talenty i zaangażowanie wiernych łączą się w jedno, tworząc żywą wspólnotę, która promieniuje Chrystusem na świat. Ojciec Święty, w swojej nauce, zwraca naszą uwagę na centralne miejsce parafii w życiu Kościoła. Jest dla niego czymś więcej niż tylko instytucją – jest: „wydarzeniem wiary”. Chociaż formy organizacyjne parafii mogą ewoluować, ich główny cel – głoszenie Dobrej Nowiny – pozostaje

³² Por. A. Bańka, *Synodalność a sprawa świeckich w Kościele*, <https://catolico.stacja7.pl/synodalnosc-a-sprawa-swieckich-w-kościele/>, dostęp online: 12.08.2024.

³³ Por. S. Ryłko, *Formacja katolików świeckich: wielkie wyzwanie naszych czasów*, „Studia Teologii Dogmatycznej”, 5(2019), s. 131; M. Kaszowski, *Aktywność: Nie obserwować życia „z balkonu”*, https://www.teologia.pl/franciszek/franciszek_nie_z_balkonu.htm, dostęp online: 12.08.2024.

³⁴ Franciszek, *Evangelii gaudium* [dalej: EG], 10, 27, 119.

³⁵ Por. B. Biel, *Parafia miejscem urzeczywistniania się komunii Kościoła*, „Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”, 28(2006), s. 169-170; M. Kozyra, *Synodalność...*, dz. cyt., s. 32-42.

niezmienny (por. EG 28). Papież podkreśla, że struktury parafialne nie są przeznaczone do konserwacji *status quo* czy ograniczenia misyjnego zapału wiernych (EG 26-27), ale mają służyć dynamice ewangelizacji, przynosząc w świat: „sól i światło” (EG 29). Powinna być miejscem, gdzie ludzie doświadczają miłości Boga i gdzie rodzi się nowe życie w Chrystusie. Niestety, często zdarza się, że stają się statyczne i nie są w stanie odpowiedzieć na wyzwania współczesnego świata. Dlatego papież wzywa do odnowy i rewitalizacji wspólnot parafialnych. Godny uwagi jest artykuł M. Polaka, w którym autor prezentuje model parafii inspirowany nauczaniem ówczesnego papieża³⁶. Przez wiele lat parafie często skupiały się na tradycyjnych obrzędach i hierarchicznej strukturze, gdzie ksiądz decydował o wszystkim³⁷. Jednak czasy się zmieniają i Kościół szuka nowych dróg. Papież Franciszek dąży do tego, aby stały się bardziej otwarte i przyjazne dla wszystkich. Zamiast być miejscem, gdzie ludzie przychodzą tylko na Mszę³⁸, powinny one stać się prawdziwymi wspólnotami, gdzie wierni mogą się spotykać, wspierać nawzajem i razem działać. Podkreśla konieczność przejścia od modelu parafii jako instytucji do modelu jako domu: „Ewangelizacja jest zadaniem Kościoła. Ale ten podmiot ewangelizacji jest czymś więcej niż organiczną i hierarchiczną instytucją, ponieważ jest przede wszystkim ludem zmierzającym do Boga” (EG 111). Wspólnota chrześcijańska to nie tylko grupa ludzi. To żywy organizm stworzony przez Boga, którego centrum stanowi sam Bóg. Wewnątrz tej wspólnoty każdy wierzący ma swoje unikalne dary i powołanie, które służą całemu Kościołowi. Jak podkreśla Międzynarodowa Komisja Teologiczna, wszyscy ochrzczeni są równie ważni i mają swój wkład w życie Kościoła³⁹. Sobór Watykański II w *Dekrecie o apostołstwie świeckich* jasno określa, jakie zadania mają świeccy w życiu parafii. Ich rola jest niezwykle istotna i wielowymiarowa. Po pierwsze, świeccy mają za zadanie inspirować i motywować zarówno księży, jak i innych wiernych do głębszego zaangażowania w życie Kościoła. Po drugie, powinni aktywnie uczestniczyć w liturgii, np. pomagając w przygotowaniu Mszy Świętych i innych nabożeństw. Po trzecie, świeccy mają współpracować w głoszeniu Słowa Bożego, szczególnie poprzez katechizację dzieci i dorosłych oraz ewangelizację. Ponadto świeccy mogą dzielić się swoją wiedzą i umiejętnościami, aby usprawnić pracę duszpasterską oraz zarządzanie majątkiem kościelnym. Mają też prawo i obowiązek zgłaszać swoje problemy oraz problemy współczesnego świata, aby wspólnie szukać rozwiązań. Świeccy są również zachęceni do udziału we wszystkich działaniach apostołskich i misyjnych swojej parafii. Warto podkreślić, że wszelkie działania świeckich powinny odbywać się w ścisłej współpracy z kapłanami, którzy są odpowiedzialni za kierowanie Kościołem. Innymi słowy, Sobór przypomina, że świeccy są ważnymi członkami Kościoła i mają wiele możliwości, aby aktywnie współtworzyć życie parafii. Jednakże ich działalność powinna zawsze odbywać się w jedności z kapłanami. Można powiedzieć, że Sobór widzi świeckich jako partnerów kapłanów w budowaniu wspólnoty wierzących (zob. AA 10). Wśród świeckich, którzy są tak ważni dla życia parafii, szczególnie wyróżnia się młodzież. Z ich entuzjazmem

³⁶ Zob. M. Polak, „Synodalna droga odnowy parafii”. *Aktualność refleksji III powojennego synodu archidiecezji gnieźnieńskiej*, „Studia Pastoralne”, 18(2022), s. 101-116.

³⁷ Por. A. Żądło, *Parafia w trzecim tysiącleciu*, Kielce 1999, s. 43.

³⁸ Papież Franciszek, zwraca uwagę na to, że niektórzy troszczą się bardziej o zewnętrzne aspekty Kościoła, takie jak liturgia czy doktryna, niż o to, by Ewangelia naprawdę zmieniała życie ludzi. W efekcie Kościół może stać się zamkniętą instytucją, która bardziej przypomina muzeum niż żywą wspólnotę. Innym problemem jest nadmierne skupienie na zarządzaniu i statystykach, co prowadzi do tego, że Kościół staje się organizacją, która bardziej dba o własne interesy niż o potrzeby wiernych (por. EG 95).

³⁹ Por. MKT, *Synodalność...*, dz. cyt., s. 11-12.

i świeżym spojrzeniem, młodzi ludzie mogą wnieść do Kościoła wiele dobrego. Jak zauważył papież Franciszek, młodzi ludzie z ich otwartością na Ducha Świętego i pragnieniem autentycznej wiary, mogą stać się dziś takimi właśnie pionierami. Ich zaangażowanie jest niezwykle istotne, ponieważ to oni będą kształtować przyszłość Kościoła. Młodzież odgrywa ważną rolę w życiu Kościoła, będąc nie tylko jego przyszłością, ale także teraźniejszością. Podczas spotkania z argentyńską młodzieżą Biskup Rzymu mówił o swoich oczekiwaniach na przyszłość, zwracając szczególną uwagę na nich: „pragnę wam powiedzieć, co mam nadzieję, że nastąpi po Światowym Dniu Młodzieży: mam nadzieję, że będzie hałas. Będzie hałas tutaj, w Rio, będzie hałas. Chciałbym jednak, by was było słycać w diecezjach, chcę, aby się wychodziło na zewnątrz, żeby Kościół wychodził na ulice, chcę, byśmy się bronili przed tym wszystkim, co jest światowością, bezruchem, przed tym, co jest wygodą, klerikalizmem, od tego wszystkiego, co jest zamknięciem w sobie. Parafie, szkoły, instytucje stworzone są po to, aby wychodzić na zewnątrz... Jeśli tego nie czynią, stają się czymś w rodzaju organizacji pozarządowej, a Kościół nie może być organizacją pozarządową (...)”⁴⁰. D. Piórkowski, komentując tę wypowiedź zaznaczył, że: „Papież zapragnął, aby wszędzie aż huczało od ruchu i twórczego zamętu młodych chrześcijan, który rozsadzi utarte schematy, pomoże przekroczyć przeciętność, bezwład i światowość”⁴¹. A. Stopka w jednym z artykułów zauważa, że słowa papieża Franciszka skierowane do młodych ludzi podczas Światowych Dni Młodzieży w Rio de Janeiro i wielokrotnie powtórzone stanowią jasne wezwanie do działania. Ojciec Święty, podkreślając podmiotowość młodych, przypomniał im, że są współtwórcami Kościoła i że ich głos jest ważny⁴². Ojciec Święty często podkreśla ich znaczenie w swoim nauczaniu. Zachęca młodych do podejmowania inicjatyw i kształtowania rzeczywistości Kościoła i społeczeństwa: „Wykrzycie, nie tyle waszymi głosami, ile waszym życiem i sercem, tę prawdę: Chrystus żyje! Tak, aby cały Kościół został pobudzony do powstania, do wyruszenia w drogę ciągle na nowo”⁴³. Ponadto papież dodaje: „Jesteście żywą nadzieją pielgrzymującego Kościoła! (...) polecam wam: nigdy nie pozwólcie, aby zabrakło nam waszego dobrego zgiełku, waszej energii jak ta pochodząca z czystego i sprawnego silnika, waszego oryginalnego sposobu życia i głoszenia radości Jezusa Zmartwychwstałego!”⁴⁴. Młodzi ludzie są dla papieża źródłem nadziei. Wierzy, że to właśnie oni mogą wnieść nową energię do Kościoła i pomóc mu się odnowić. Papież Franciszek w tym przesłaniu kieruje do młodych ludzi jasny i konkretny apel: bądźcie aktywnymi świadkami wiary, inspirujcie innych i nie bójcie się być sobą. To wezwanie do głębokiej przemiany osobistej i do zaangażowania na rzecz odnowy Kościoła.

Zakończenie

Idea synodalności, czyli wspólnego działania i decydowania w Kościele, jest bezpośrednią konsekwencją odnowy teologicznej zapoczątkowanej przez Sobór Watykański II. To właśnie Sobór podkreślił, że wszyscy ochrzczeni,

⁴⁰ A. Stopka, *Raban i porządek*, <https://opoka.org.pl/biblioteka/Z/ZD/pk201530-raban.html>, dostęp online: 13.08.2024. Wskazuje to na konieczność głośnego i zdecydowanego głoszenia Ewangelii oraz działania na rzecz dobra wspólnego, a nie prowokowania konfliktów czy zamieszek. Warto podkreślić, że papież nie nawołuje do działań destrukcyjnych, lecz do twórczej energii i odnowy Kościoła.

⁴¹ A. Stopka, *Raban i porządek...*, dz. cyt.

⁴² Tamże.

⁴³ Zob. Franciszek, *Orędzie z okazji 5. rocznicy posynodalnej adhortacji apostolskiej „Christus vivit”*, Watykan, 25 marca 2024 r.

⁴⁴ Tamże.

niezależnie od pełnionej funkcji, są równoprawnymi członkami Kościoła. W związku z tym każdy wierny jest wezwany do współuczestniczenia w życiu i misji Kościoła. Szczególnie istotna jest rola świeckich, którzy stanowią zdecydowaną większość Ludu Bożego, oraz młodych ludzi, którzy wnoszą do Kościoła świeże spojrzenie i nową energię. Synodalność oznacza, że Kościół nie jest instytucją, w której decyzje podejmuje jedynie wąska grupa osób, ale wspólnotą, w której wszyscy mają prawo głosu i współodpowiedzialność za jej funkcjonowanie. Słowa św. Pawła: „my jesteśmy świątynią Boga żywego” (2 Kor 6,16) przypominają nam, że każdy ochrzczony jest częścią Kościoła. Nasze życie, nasze decyzje, nasze relacje z innymi – wszystko to wpływa na oblicze wspólnoty wierzących, a w szczególności na nasze parafie. To właśnie na poziomie parafii, jako wspólnot o charakterze lokalnym, idea synodalności może być w sposób najbardziej skuteczny realizowana. Budujemy Kościół synodalny, oparty na dialogu, współpracy i wzajemnym szacunku, poprzez budowanie mostów między różnymi pokoleniami i środowiskami. Możemy to czynić poprzez udział w spotkaniach parafialnych, grupach modlitewnych, wolontariat, a także poprzez świadectwo własnego życia. Synodalność jest drogą, która prowadzi nas do bardziej ludzkiego, bardziej sprawiedliwego i bardziej ewangelicznego Kościoła. To właśnie poprzez nasze wspólne działanie możemy budować przyszłość Kościoła, który jest naszym wspólnym domem.

Bibliografia

- „*Biblia Tysiąclecia*” – *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, wyd. V, Poznań 2012.
- Bańka A., *Synodalność a sprawa świeckich w Kościele*, <https://catolico.stacja7.pl/synodalnosc-a-sprawa-swieckich-w-kosciele/>, dostęp online: 12.08.2024.
- Biel B., *Parafia miejscem urzeczywistniania się komunii Kościoła*, „*Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*”, 28(2006).
- Biuro Prasowe Archidiecezji Krakowskiej, *Abp Marek Jędraszewski: chrześcijanin jest znakiem sprzeciwu dla świata*, <https://diecezja.pl/aktualnosci/abp-marek-jedraszewski-chrzciscjanin-jest-znakiem-sprzeciwu-dla-swiatea/>, dostęp online: 16.08.2024.
- Franciszek, *Evangelii gaudium*, Watykan, 24 listopada 2013 r.
- Franciszek, *Homilia wygłoszona na otwarcie synodu o synodalności*, Watykan, 10 października 2021 r.
- Franciszek, *Orędzie z okazji 5. rocznicy posynodalnej adhortacji apostolskiej „Christus vivit”*, Watykan, 25 marca 2024 r.
- Franciszek, *Przemówienie wygłoszone do Rady Episkopatów Ameryki Łacińskiej (CELAM)*, Rio de Janeiro, 28 lipca 2013 r.
- Franciszek, *Przemówienie wygłoszone do wiernych diecezji rzymskiej*, Watykan, 18 września 2021 r.
- Franciszek, *Przemówienie wygłoszone podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów*, Watykan, 17 października 2015 r.
- Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z duchowieństwem, osobami życia konsekrowanego i członkami rad duszpasterskich*, Asyż, 4 października 2013 r.
- Ingarden R., *Książeczka o człowieku*, Kraków 1987.
- Jaklewicz T., *Wspólna droga, ale z kim?*, <https://opoka.org.pl/biblioteka/P/PR/Jaklewicz/wspolna-droga-ale-z-kim>, dostęp online: 14.08.2024.
- Jan Paweł II, *Christifideles laici*, Watykan, 30 grudnia 1988 r.
- Jan Paweł II, *Mulieris dignitatem*, Watykan, 15 sierpnia 1988 r.
- Kałuża K., „*Udział świeckich w synodalności Kościoła*”. *Rozwój nauczania od Soboru Watykańskiego II do papieża Franciszka*, „*Teologia i Moralność*”, 17(2022), nr 2(32).
- Kaszowski M., *Aktywność: Nie obserwować życia „z balkonu”*, https://www.teologia.pl/franciszek/franciszek_nie_z_balkonu.htm, dostęp online: 12.08.2024.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 2002.
- Kmieć P., *Odpowiedzialność jako odpowiedź na wartości*, „*Acta Universitatis Lodzianensis*”. *Folia Linguistica Rossica*, 22(2023).

- Kozyra M., *Synodalność we wspólnotach parafialnych w nauczaniu papieża Franciszka*, „Zeszyty Formacji Katechetów”, 92(2024), nr 4.
- Majka J., *Chrześcijanin w Kościele*, Wrocław 1979.
- Międzynarodowa Komisja Teologiczna, *Synodalność w życiu i misji Kościoła*, Watykan 2021.
- Müller G.L., *Sens synodalności*, „Niedziela». Ku Kościołowi synodalnemu: komunია, uczestnictwo, misja”, dodatek bezpłatny, 17 września 2023 r.
- Ostasz K.P., *Soborowa wizja Kościoła jako ludu Bożego*, https://opoka.org.pl/biblioteka/VM/sobor_k_ludbozy.html, dostęp online: 10.08.2024.
- Polak M., „Synodalna droga odnowy parafii”. *Aktualność refleksji III powojennego synodu archidiecezji gnieźnieńskiej*, „Studia Pastoralne”, 18(2022).
- Ryłko S., *Formacja katolików świeckich: wielkie wyzwanie naszych czasów*, „Studia Teologii Dogmatycznej”, 5(2019).
- Sawa P., *Synodalność Kościoła w ujęciu papieża Franciszka*, „Teologia w Polsce”, 17(2023), nr 2.
- Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem*, Watykan, 18 listopada 1965 r.
- Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, Watykan, 21 listopada 1964 r.
- Stopka A., *Raban i porządek*, <https://opoka.org.pl/biblioteka/ZIZD/pk201530-raban.html>, dostęp online: 13.08.2024.
- Synodalność, nie demokracja. Franciszek nie robi rewolucji, a Niemcy wkroczyli na drogę Lutra*, <https://klubjagiellonski.pl/2021/09/18/synodalnosc-nie-demokracja-franciszek-nie-robi-rewolucji-a-niemcy-wkroczyli-na-droge-lutra/>, dostęp online: 14.08.2024.
- Wierzejska J., *Poczucie odpowiedzialności zawodowej pedagogów*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska». Sectio J, Paedagogia-Psychologia”, XXXIV(2021), nr 4.
- Wożyła K., *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*, w: „Człowiek i moralność”. 4. Źródła i monografie, red. T. Styczeń, W. Chudy, W. Gałkowski, A. Rodziński, A. Szostek, Lublin 1994.
- Zygmunt S., *Synodalność jako powrót do korzeni chrześcijaństwa i narzędzie budowania Królestwa Bożego*, „Warszawskie Studia Teologiczne”, XXXIII (2020), nr 2.
- Żądło A., *Parafia w trzecim tysiącleciu*, Kielce 1999.

Moja odpowiedzialność za życie i misję Kościoła

Streszczenie

Artykuł zgłębia istotę osobistej odpowiedzialności każdego wierzącego za Kościół w kontekście aktualnie trwającego procesu synodalnego. Synodalność, jako metoda wspólnego rozważania i podejmowania decyzji, podkreśla, że odpowiedzialność za budowanie wspólnoty kościelnej spoczywa na wszystkich ochrzczonych, a nie tylko na hierarchii kościelnej. Kluczowym aspektem tego procesu jest pierwszeństwo słuchania Chrystusa nad słuchaniem innych. Słowo „synod” oznacza bowiem „wspólną drogę”, która rozpoczyna się od osobistego spotkania z Chrystusem, a następnie prowadzi do wspólnoty z innymi wierzącymi. Papież Franciszek, inspirując się nauczaniem Soboru Watykańskiego II, zachęca wszystkich wiernych, a zwłaszcza młodzież, do aktywnego udziału w życiu Kościoła. Autor, nawiązując do koncepcji potrójnej misji chrześcijanina, wskazuje, że poprzez codzienne życie i zaangażowanie w życie wspólnoty, każdy z nas może realizować swoje kapłańskie, prorockie i królewskie powołanie. Każdy z nas, poprzez swoje działania i decyzje, może przyczynić się do tego, by Kościół był bardziej otwarty na potrzeby współczesnego świata i świadczył o miłości Chrystusa.

Słowa kluczowe: Kościół, wspólnota, parafia, odpowiedzialność, synodalność, papież Franciszek, Sobór Watykański II, uczestnictwo

Mgr Mikołaj Kozyra – absolwent Wydziału Teologii Akademii Katolickiej w Warszawie.